

POSUDEK

Pohan, Milan: Charakteristika režimu v Eritrei. Hradec králové: Filozofická fakulta UHK (diplomová práce), 2020. 66 stran

Diplomová práce se zaměřuje na vývoj politického systému Eritree po získání politické nezávislosti v roce 1994. Na rozdíl od většiny subsaharských zemí, Eritrea udržuje systém jedné vládnoucí politické strany. Z hlediska teorie nedemokratických režimů je velmi zajímavým subjektem výzkumu z pohledu svého charakteru, protože zde můžeme sledovat zjevné rysy stranického one party state a současně personálního režimu. A právě tento problém se stal hlavním cílem diplomové práce, tzn. určit, zda Eritrea naplňuje kritéria sultanistického státu.

Výběr tématu je vysoce aktuální a podněcující. Teorie sultanistického režimu se na první pohled zdá být již vyčerpanou historickou záležitostí (všechny původní latinskoamerické, asijské a africké sultanistické režimy jsou již minulostí), nicméně právě současná Eritrea (a Rovnicková Guinea) jsou v africkém prostředí jediným možným předmětem výzkumu této problematiky a jeho dalšího teoretického ověřování a prohlubování.

Téma je jednoznačně vymezeno jak časově (po roce 1994 do současnosti), tak obsahově (charakter politického systému), tak geograficky (Eritrea). Celkové pojetí výzkumu je srozumitelné, logické a metodologicky správné (ověřování existující teorie sultanistických režimů). Hlavní cíl, analýza eritrejského režimu od získání politické nezávislosti do současnosti, je rozdělen do několika výzkumných kroků spojených s dalšími výzkumnými otázkami, zda eritrejský režim odpovídá kritériím Linzova modelu sultanistických režimů a snad problematiku výzkumnou otázkou, zda je charakter režimu hlavní příčinou současné rozsáhlé migrace obyvatelstva.

Z teoretického hlediska je diplomová práce zakotvena v teoretické koncepci nedemokratických režimů, zejména pak sultanismu. Autor se opírá především o výzkumy sultanismu J. Linze a Chehabiho, jejichž kritéria ověřuje na příklad eritrejského politického režimu. Z metodologického hlediska se jedná o instrumentální jedno případovou studii s určitými prvky základního kvantitativního přístupu, když se autor prostřednictvím kvalitativního výzkumu pokusil stanovit stupnici míry přítomnosti základních rysů sultanistického režimu. Diplomová práce vychází ze základního analyticko-empirického přístupu a autor používá i další metody základního výzkumu, včetně historického. Přestože autor nikde v úvodu nepoužívá termín hypotéza, jeho definování výzkumné otázky (ověřit či vyvrátit) názor o sultanistickém charakteru eritrejského režimu se mu opatrně blíží. Zvolený teoretický rámec a metodologie odpovídá výzkumnému cíli a umožňuje dosáhnout věrohodných výsledků.

Struktura diplomové práce je víceméně logická. Text je rozdělen do čtyř hlavních částí. První část řeší základní teoretické zakotvení (nedemokratické režimy), přičemž hlavní pozornost druhé části je zaměřena na problematiku sultanistických režimů. Třetí část se věnuje historickému začlenění Eritreje do politického vývoje v Rohné Africe a jádrem diplomové práce je čtvrtá část, ve které se autor podle definovaných kritérií sultanistických režimů věnuje zevrubně analýze eritrejského politického režimu.

V samostatné dílčí kapitole 4.2.10 se autor snaží vyvodit příčiny současné masové migrace z Eritreje z hlediska svého předchozího výzkumu. Vzhledem k tomu, že jde o samostatný výzkumný problém, který bezprostředně nesouvisí s předchozí analýzou charakteru eritrejského politického systému, určitě by si zasloužil samostatnou kapitolu. Taktéž kapitolu 4.1 bych spíše rozpustil v kapitole 4.2, ve které autor řeší problematiku budování kultury osobnosti. Struktura některých kapitol by si zasloužila větší pozornost a zpracování tezí (např. 4.2.1 či 4.9.2), není možné kapitolu končit tabulkou. S názorem autora, že v Eritrei nefunguje kult osobnosti, se příliš neztotožňuji. Autor sám upozorňuje na příčiny, proč Isaias není sám aktivní (převažující charakter komunitní společnosti), ale na straně druhé hovoří o mýtu hrdiny a vůdce eritrejské revoluce.

Úvod obsahuje všechny formální náležitosti, jak definování výzkumných cílů, tak teoretické či metodologické zakotvení, nebo popis struktury diplomové práce. Zpracování současného stavu výzkumu ale spíše připomíná stručný přehled použitých prací, určitě ale všechny uvedené publikace měly být citovány, zejména když od některých autorů v seznamu literatury čtenář najde více zdrojů. (např. Connel, Plaut a další). Celkový závěr obsahuje shrnutí výsledků výzkumu a odpovědi na výzkumné otázky.

Práce se zdroji není vždy nejpřesnější, problémy s citováním v úvodu jsem již zmínil. Vzhledem k eritrejské historii bych očekával i nějaký titul od italských autorů, protože věřím, že Italové se historií a současností Eritrei jako součástí své koloniální politiky určitě věnují. Na druhé straně musím ocenit řadu prací z dílny afrických autorů.

V teoretické i analytické části autor prokázal dostatečnou schopnost pracovat s teoretickými, tak i empirickými daty, zaujímat k nim postoj, hodnotit je a vyhledávat a vysvětlovat příčiny některých průvodních jevů spojených s výzkumem.

Po formální stránce je diplomová práce víceméně v pořádku (komická chyba se dostala do obsahu, kde došlo k přehození číslic v řazení kapitol, 4.9.2 místo 4.2.9). Do textu se vloudily některé zkomoleniny (silsaías s. 55, zřejmě šlo o jméno Isaias), na řadě míst se autor potýká s interpunkcí, ale v práci se prakticky neobjevují hrubé gramatické chyby. Na některých místech je patrné, že by si diplomová práce zasloužila ještě některé stylistické opravy a vylepšení. Zejména u úvodu je patrné, že byl psán na poslední chvíli.

Celkově diplomová práce je standardní úrovně, ověřuje jasně definovaný teoretický koncept podle přesně stanovených kritérií, autor se snaží vyhodnotit míru naplnění těchto kritérií a na jejich základě pak stanovit celkový charakter eritrejského režimu. Diplomová práce naplňuje všechny předpoklady pro tento typ závěrečné vysokoškolské práce, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Doc. PhDr. Vlastimil Fiala, CSc.
Vedoucí práce

V Olomouci dne 16. srpna 2020